

Kerstconcert

18 december 2011

Kerstcompositie jonge Kroatische componist voor het eerst in Nederland te horen

Kerstverhaal van een wonderkind

Concertpianist en componist Bruno Vlahek (1986) begon op zijn negende met pianoles. Twee jaar later won hij zijn eerste internationale concours en op zijn veertiende zat hij al op de Zagreb Music Academy, waar hij als een van de jongste studenten ooit afstudeerde. Inmiddels is hij twintiger en staat zijn CV vol met eerste prijzen, toegekende beurzen en klinkende namen uit de muziekwereld. In 2010 componeerde Vlahek een prachtig stuk in kerstsferen: Hodie Christus natus est. Amateurkoor Scherzando uit Driebergen valt de eer te beurt van de Nederlandse première. Aanleiding om de pianist en componist het hemd van het lijf te vragen over zichzelf, zijn carrière en zijn composities.

Tekst: Elly van der Heide

Beeld: Kirill Bashkirov

Bruno, je bent een inspiratie voor iedereen maar vooral ook voor jonge mensen met muzikale ambities. Hoe kwam je er eigenlijk toe om piano te gaan spelen en om daarvan je carrière te maken?
Toen ik 8 jaar was, bereidde ik me voor op mijn Eerste Communie en als onderdeel daarvan ging ik zingen in het kinderkoor van onze kerk in Zagreb. Ik vond de klanken van het orgel wonderschoon en wilde dat instrument ook leren bespelen. Maar omdat je op de muziekschool niet zo vroeg kon beginnen met orgelles, begon ik met pianoles. Het was eigenlijk bedoeld als voorbereiding op het orgel en ik heb ook een paar jaar orgel gespeeld, gewoon voor de hobby. Maar de piano werd al snel mijn manier om me uit te drukken en ik voelde gewoon dat het mijn roeping was om musicus te worden.

Mijn plezier in het pianospel zette al mijn andere kinderdromen in de schaduw. Ik was ervan overtuigd dat ik ooit een carrière als pianist zou hebben. Mijn ouders geloofden dat natuurlijk niet direct, maar ze waren altijd positief en steunden me onvoorwaardelijk. Ik kom niet uit een bijzonder muzikaal gezin – mijn vader is ingenieur en mijn moeder politicologe – dus mijn ouders ontdekten samen met mij de wereld van de muziek. En nu heb ik inderdaad die carrière waar ik vroeger al van droomde. Mijn ouders zijn zo trots op me en blij voor me!

Je bent nu al jaren concertpianist, maar je componeert ook en je werken worden overal ter wereld uitgevoerd. Zie jij jezelf als een pianist die componeert of als pianist annex componist?

Toen ik achttien was, belandde ik in een artistieke crisis. Ik had er geen plezier meer in om stukken van anderen uit te voeren en om ideeën van anderen te moeten interpreteren. Ik voelde de noodzaak om een stuk te schrijven dat compleet van mijzelf was en om mijzelf uit te drukken door een stuk van mijn eigen hand.

Mijn eerste stukken kwamen dus voort uit deze radicale tienercrisis, zou je kunnen zeggen. Daarna keerde ik weer terug naar de piano en werd componeren mijn passie voor de vrije uurtjes. Tegenwoordig ben ik nog steeds primair actief als concertpianist, maar ik zie mijzelf als pianist én componist. Componeren is een deel van me geworden. Ik zou niet zonder mijn instrument kunnen leven, maar ook niet zonder het creëren van mijn eigen werken.

Waar haal je je inspiratie vandaan?

Inspiratie en ideeën ontstaan overal en op elk moment. Soms hoor ik een compleet stuk in mijn hoofd terwijl ik door de stad loop. Ik hoef het thuis alleen nog maar neer te pennen, alsof ik

gedicteerd word, alsof ik geleid word door goddelijke wil. Maar dit zijn uitzonderlijke situaties. Meestal wordt een idee geboren wanneer ik aan de piano wat zit te improviseren. Een melodie of een harmonie grijpt me en dan besluit ik die ergens in te gebruiken.

Maar het gaat niet altijd gemakkelijk, hoor. Soms is het een gevecht. Dan schrijf ik muziek en hoop ik op die sprankeling, dat moment van inzicht dat betekenis geeft aan het stuk. Op deze manier werken is zoiets als graven in een mijn: het is een langdurig en dodelijk vermoeiend proces met geen enkele garantie dat het gaat lukken. Maar als je dan uiteindelijk onder al die lagen aarde zo'n schitterende diamant aantreft, dan geeft dat zo'n bijzonder gevoel, daar kun je je haast geen voorstelling van maken. Wat componeren voor mij zo opwindend maakt, is dat ik zelf vaak verrast word door het resultaat.

Componeer je altijd vanuit je eigen behoeftes of wordt jou soms ook gevraagd om een bepaald stuk te schrijven?

Dat laatste gebeurt steeds vaker. Op dit moment heb ik vier opdrachten liggen, maar ik heb domweg niet genoeg tijd om ze nu allemaal uit te voeren. Overigens is het interessante dat werk in opdracht een bron van inspiratie kan zijn. Juist omdat ik me aan een bepaalde muzikale vorm moet houden of omdat het moet passen bij een bepaalde uitvoerende, krijg ik verfrissende ideeën die zonder die externe druk misschien nooit waren ontstaan.

Binnenkort beleeft jouw compositie 'Hodie Christus natus est' zijn Nederlandse première. Het is een gevoelvol stuk. Is dat ook hoe jij persoonlijk Kerstmis ervaart?

Ooit vroeg een leraar aan de klas om 'geluk' uit te beelden en ik tekende toen een kerstboom. Kerstmis is voor mij een heel bijzondere tijd. Mijn favoriete tijd van het jaar eigenlijk. Na alle drukte mag ik me dan een paar dagen lang onderdompelen in de warmte van thuis, samen met mijn familie en anderen die mij na staan, terwijl de heerlijke geur van versgebakken koekjes door het huis zweeft en er prachtige Kroatische kerstliedjes klinken.

'Hodie Christus natus est' kwam helemaal uit mezelf. Ik vond de tekst mooi: zo vrolijk, zo licht, zo vol van dat heerlijke kerstgevoel. Het idee voor het centrale thema ontstond spontaan en heeft nog twee jaar in mijn hoofd liggen rijpen totdat ik het uiteindelijk op papier zette. Als ik de muziek hoor, dan zie ik de kerststal voor me met de kribbe en al die kleurrijke figuren eromheen die als één groot koor samen zingen en het feestelijke moment van Christus' geboorte vieren. Wat ik zo geweldig vind aan het stuk, is dat ik echt de kerstsfeer heb weten te vatten. Zelfs zonder de tekst te horen, is duidelijk dat het over niets anders kan gaan dan over Kerstmis.

Vanaf maat 58 moet het koor 'freddo' zingen, wat daarna overgaat in 'mysterioso' en dan, plotseling, middenin het woord Hallelujah, houdt het koor zich stil. Kan je dat uitleggen?

Deze compositietruc is geïnspireerd door een theologische kwestie. De plotselinge stilte stelt eigenlijk de vraag 'waarom?'. Waarom is het kindje Jezus geboren? De vraag blijft in de lucht hangen en wordt ook niet beantwoord in het stuk omdat het antwoord voor die vraag nog niet gekomen is. In de idylle en ontroering van Kerstnacht met de Hallelujah zingende engelen, is het al te gemakkelijk om te vergeten waartoe de nieuwgeborene op aarde kwam: om te sterven en wedergeboren te worden, voor diezelfde mensen die nu zijn geboorte vieren en die hem in de komende jaren zo bedroevend in de steek zullen laten.

Bruno, je hebt al zo onwaarschijnlijk veel bereikt. Waar droom jij nu nog van?

Er overkomen mij prachtige dingen en daar ben ik dankbaar voor. Wat ik wens, is dat ik mijn plezier in muziek maken de komende jaren met steeds meer mensen over de hele wereld mag delen. Ook

vind ik het belangrijk om een harmonieuze relatie te hebben tussen mijn persoonlijke en artistieke kant. Om in balans en gelukkig te zijn. Verder heb ik één concrete droom: ik zou graag een musical schrijven.

Op 18 december brengt het koor Scherzando de Nederlandse première van Bruno Vlahek's 'Hodie Christus natus est'. Het stuk maakt onderdeel uit van Scherzando's kerstconcert, dat om 14.30 uur begint in het sfeervolle kerkje St. Petrus' Banden in Driebergen. Het koor staat onder leiding van Reinhard Reed Findenegg en sopraan Margo van Biezen treedt in dit concert op als soliste. De begeleiding is in handen van organist/componist Jan Raas en strijkers van het Utrechts Studenten Concert. Kaartjes voor het concert zijn verkrijgbaar bij boekhandel Jacques Baas in Driebergen of via kaartjes@scherzandokoor.nl. Kijk voor meer informatie over het concert op www.scherzandokoor.nl. Wie meer wil weten over Bruno Vlahek kan terecht op zijn website www.brunovlahek.com.